

לחזור לביתו.

[אוצר החכמה]

ויל"ע למה בחג הפסח לא תיקנו ג"כ כך, שיפסיקו לבקש ותן טל ומטר ט"ו יום קודם פסח מפני עולי הרגלים שעולים לרגל לחוג את חג הפסח בירושלים.

תשובות:

א. הגרמ"ד הלוי סאלאוויציק: לא להתחיל לבקש על גשם משום עולי רגלים זה אפשר, אבל להפסיק לבקש על גשם זה לא עושים, דגשם זה ברכה ולא מפסיקים ברכה.

[אוצר החכמה 1234567]

ב. הגר"ח קניבסקי: הריטב"א בתענית הקשה כן, ותירץ שבחורף באים עם מעילים ואם יהי' חם יוכלו להוציאם ואם יצטרכו להלביש ילבישו.

[אוצר החכמה 1234567]

ג. הגר"ד כהן: כשמפסיקים לבקש גשמים אי"ז נקרא רק שנוקטים בשב ואל תעשה, אלא זה כעין הצהרה שאנו לא רוצים יותר גשמים, ולכן למרות שזה צער להולכי דרכים, מ"מ כיון שרוב העולם הרי צריכים את הגשמים, וזה דבר טוב, אי"ז ראוי להגיד שלא רוצים גשמים, משא"כ כשלא מתחילים לבקש גשמים אי"ז נקרא שאומר שלא רוצה גשמים, אלא שעדיין לא מתחילים לבקש משום צערם של הולכי דרכים.

תשובות שנשלחו ע"י הכותבים:

ד. מרן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל תירץ דכשעולים בסוכות לרגל לובשים בגדי קיץ ולא מביאים איתם בגדים של חורף וכשחוזרים יפריע להם הגשם, אבל בפסח כשעולים לרגל הרי הם עוד בחורף וא"כ הם לבושים בבגדי חורף ואין חשש שינזקו מהגשם [והנה רובא דאינשי כשיוצאים לדרך בסוכות הרי יודעים שיתכן שכשיחזרו יהיו גשמים ולוקחים עמם באמתחתם גם בגדי חורף, וכמו שבפסח הרי כשחוזרים יתכן וייחם להם בבגדי החורף ויורידום מעליהם ויתנום

באמתחתם, ונמצא דבפסח חוזרים עם בגדי חורף באמתחתם ובסוכות באים עם בגדי חורף, וצ"ל דחיישינן למיעוטא שישכחו לקחת עמם בגדי חורף].

ה. הרב מרדכי שמואל ליפקוביץ כתב שמרן הגר"ח קניבסקי שליט"א השיב לו דבפסח אין לחשוש שלא יבואו מחמת הגשם כיון שצריכים להקריב קרבן פסח.

ו. הגאון רבי צבי חשין שליט"א אמר ליישב: כשחוזרים בסוכות וירדו גשמים עיקר הקושי הוא השינוי במצב מקיץ לגשם דכשהגשמים באים אחרי קיץ קשה בהתחלה להתרגל אליהם, ולכן לא מבקשים אז טו"מ, אבל בפסח עוד מרגישים וחיים בתוך החורף ומורגלים בגשם, ולא כ"כ מפריע ללכת בגשם [הגר"צ הוסיף דכך טבע האדם בעוד דברים, דקשה לו מאוד שינויים במצבו].

ז. להפסיק לבקש גשמים זה כמו לבקש שיפסיקו ח"ו, ולא מבקשים שגשמים יפסקו, כמו המעשה בחוני המעגל שאמרו דאין מבקשים על רוב טובה שתיפסק דהוי כמבעט בטובה ח"ו, ויתכן דלהפסיק בקשה קבועה של גשם זה כמו לבקש להדיא שלא ירדו גשמים, ועוד דמצינו שהכה"ג היה מתפלל ביו"כ שלא תשמע תפילת עובדי דרכים להפסיק הגשמים, וא"כ אין זה נכון להפסיק לבקש גשמים, ובפרט שזה נפק"מ רק ליחידים הגרים רחוק.

ח. בסוכות הרי עולי הרגל היו אורחים שלנו ויש לקיים בהם דין 'לויה', ולראות שיחזרו בשלום לביתם, אבל בפסח עדיין אין הם אורחים שלנו, ואין דין 'לויה' לכן לא מפסיקים לבקש טו"מ.

ט. י"ל דבסוף החורף יתכן שלא ירדו מספיק גשמים בשנה זו ואיך יפסיקו לבקש כשהעולם עדיין נצרך לגשמים, אבל בתחילת החורף אין מה למהר דתמיד אח"כ יכול לרדת עוד גשם ולהשלים הכמות.
י. אחד מגדולי בעלי המוסר תירץ בזה דבסוכות כשחוזרים כל

החשש הוא דיתכן שע"י הגשמים יהיו בגדר 'תוהא על הראשונות' ויתחרטו שבאו ויפסידו עי"ז את המצוה, אבל בפסח אין לחשוש שלא יעלו לרגל משום הגשמים, ואם משום שזה יקשה עליהם את הדרך הרי אדרבה 'לפום צערא אגרא'. וכמו דידוע הרמז בבית אלוקים נהלך 'ברגש' ר"ת ברד רוח גשם שלג [עי' בספר תולדות אדם לרבי זלמן מוואלוז'ין (ס"פ י"ב) שר' זלמן אמר על הר"ת הזה שהמוסר היוצא ממנו נחמד, ומצלצל יפה באזני]. ויש שכתבו בנוסח דומה דההליכה היא בחשק של הולך ליראות לפני ה', משא"כ החזרה.

אח"ח 1234567

יא. י"ל ע"פ המעשה, שכשאמר פעם מרן הגר"ח מבריסק זצ"ל את ביאורו הידוע על הגמ' בריש ע"ז שהגויים יטענו לעת"ל שכל מה שעשו היה בשביל ישראל שיעסקו בתורה, וביאר הגר"ח דכך הוא האמת דלעת"ל יוברר שכל מה שנעשה בעולם הוא עבור התורה, עי' חידושי הגר"ז עה"ת בסוף הספר, וחידושי רי"ז הלוי עה"ת (פר' בראשית). וסיפר הגרמ"מ שולזינגר זצ"ל שכשהגר"ח אמר את זה נכח שם תלמידו הגדול מרן רבי ברוך בער זצ"ל ואמר הגרב"ד אם אני אהיה שם לעת"ל כשממשלת רוסיה תטען טענה זו אשאל אותה א"כ מדוע לא תיקנה רכבת נוחה לוואלוז'ין, והרי הדרך לשם משובשת מאוד, השיב לו הגר"ח דהם יענו דאדרבה זה היה ג"כ עבור תורה, דאם יהיה קל לנסוע התלמידים יחזרו בקלות לביתם בכל הזדמנות, אבל כפי המצב עכשיו, הנה להגיע לישיבה כל אחד יטרח להגיע אפילו שקשה, כיון שללמוד בוואלוז'ין היה משאת נפשו של כל בחור וטוב, אבל לחזור, הרי כל אחד רוצה ללמוד, ואם מצרפים את זה שקשה לחזור, אז הוא יחשוב כמה פעמים לפני שעוזב את הישיבה, ע"כ.

וחזינן מדברי הגר"ח יסוד דלהגיע למקום תורה מגיעים גם

1234567

כשקשה, וא"כ גם כאן באמת אחרי סוכות לא מבקשים טו"מ כי קשה לעולי רגלים לחזור כך הביתה, אבל בפסח גם אם יהיה קשה ללכת בגשם הרי הגר"ח ייסד דלבוא באים בכל מצב גם כשקשה משום שרוצה לבוא ללמוד, וק"ו כשעולים למקדש שבאים גם כשקשה לבוא, ודוק.

יב. המאירי כתב פשט חדש בסוגיא: "כדי שיגיע אחרון שבאר"י לנהר פרת וכו' ולא ירבו מימיו [של נהר פרת] כ"כ עד שלא יוכלו לעבור", עכ"ד. דהיינו שע"י הגשמים הנהר עולה, ולפ"ז צ"ל דבסוף החורף הנהר בין כך בעליה מגשמי החורף ולא נפק"מ שבועיים יותר או פחות, אבל בסוף הקיץ הנהר בשפל, ואז הגשמים יכולים לשנות את גובה הנהר ויקשה לעוברו. ועי' מש"כ הנצי"ב על מרומי שדהו (תענית ו.) ד"ה א"ר חסדא לפרש באופן אחר עד שיגיע לנהר פרת.

יג. לפני פסח בין כך הדרכים היו משובשות מחמת הגשמים, וגם אם לא ירד גשם ממש אין בזה גפק"מ דעדיין יש טירחא להגיע. יד. סוף החורף זה זמן שהעולם צריך לגשמים, משא"כ עד ז' חשון שאע"פ שיש תועלת בגשמים אין הזרעים זקוקים לגשמים שזמן רביעה ראשונה הוא י"ז חשון כדאיתא בתענית ו.

ב. בדיקת חמץ ע"י קטן (גליון ו' קושיא א')

ב. כתב המ"ב (תלב ח): "והנה מדינא יכול לסמוך בבדיקת חמץ אפילו על נשים ועבדים וקטנים, ומ"מ לכתחילה נכון שלא לסמוך אלא על אנשים בני חורין גדולים, לפי שהבדיקה יש בה טורח גדול, ויש לחוש שמא יתעצלו ולא יבדקו יפה", עכ"ד. ובשעה"צ (סק"ו) כתב דקטנים נאמנים כיון דבדיקת חמץ היא דרבנן, הימנוהו רבנן בדרבנן.